

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss: 67830770. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2024. gada 12. februārī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Jānis Neimanis un Jautrīte Briede,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 10/2024),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilprocesa likuma 363.¹⁴ panta divpadsmito daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošu attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju no [datums].

2. Apstrīdētā norma noteic: “Tiesas lēmums par pieteikuma vai sūdzības izskatīšanu nav pārsūdzams. Tiesas lēmums par administratora atcelšanu uz Maksātnešpējas likuma 22. panta otrās daļas 1., 2., 3., 4. vai 7. punkta pamata ir pārsūdzams daļā par konstatēto normatīvo aktu prasību neievērošanu vai tiesas nolēmuma nepildīšanu, iesniedzot blakus sūdzību. Šo blakus sūdzību apgabaltiesa izskata 15 dienu laikā”.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta likuma normas satversmība, tādēļ pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē ietverto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas spriedumu ir pasludināts juridiskās personas maksātnespējas process un par šā procesa administratoru iecelta Pieteikuma iesniedzēja. Ar Maksātnespējas kontroles dienesta (turpmāk – Dienests) [datums] lēmumu Pieteikuma iesniedzējai uzlikts pienākums līdz 2022. gada 12. oktobrim iesniegt rakstveida paskaidrojumus un tos pamatojošos dokumentus saistībā ar sūdzību maksātnespējas lietā. Pieteikuma iesniedzēja minētajā termiņā pieprasīto informāciju nesniedza. Ar Dienesta [datums] lēmumu (turpmāk – Lēmums) atzīts, ka Pieteikuma iesniedzēja, nesniedzot pieprasītos paskaidrojumus maksātnespējas procesā, nav ievērojusi Maksātnespējas likuma 26. panta trešās daļas 5. punkta prasības. Lēmumā Pieteikuma iesniedzējai noteikts pienākums pieprasīto informāciju iesniegt līdz 2022. gada 1. novembrim. Nepiekrītot Lēmumam daļā

par Maksātnespējas likuma 26. panta trešās daļas 5. punkta prasību neievērošanu, viņa to pārsūdzēja tiesā.

Ar Rīgas pilsētas tiesas [datums] lēmumu (turpmāk – Tiesas lēmums) Pieteikuma iesniedzējas sūdzība noraidīta. Tiesas lēmums nav pārsūdzams. Pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, nepastāvot iespējai pārsūdzēt Tiesas lēmumu, ar kuru noraidīta sūdzība, ir aizskartas tai Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietvertās tiesības uz taisnīgu tiesu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai tikai tad, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka jautājums par Lēmumā konstatēto apstākļu pamatotību pēc Pieteikuma iesniedzējas lūguma ir izskatīts mutvārdu procesā un ar Tiesas lēmumu sūdzība noraidīta. Saskaņā ar apstrīdēto normu Tiesas lēmums nav pārsūdzams. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējai nav vispārējo tiesību aizsardzības līdzekļu viņas pamattiesību aizsardzībai.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturrtās daļas otro teikumu, ja nav iespēju Satversmē ietvertās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no [datums] – dienas, kad pieņemts un stājies spēkā Tiesas lēmums. Pieteikums ierakstītā pasta sūtījumā pasta komersantam nodots 2024. gada 31. janvārī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturrtās daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Par pieteikuma juridisko pamatojumu ir uzskatāma tiesību normu satura analīze, paskaidrojumi, kādā veidā apstrīdētā norma ierobežo pieteikuma iesniedzēja pamattiesības, apstrīdētās normas pieņemšanas procedūras tiesiskuma izvērtējums, kā arī pamattiesību ierobežojuma leģitīmā mērķa un samērīguma izvērtējums.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, jo apelācijas instances neesamība sūdzību maksātnespējas procesa izskatīšanas lietās nenodrošinot personas tiesības uz tiesas nolēmuma pareizības kontroli. Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka ar Lēmumu konstatētais Maksātnespējas likuma 26. panta trešās daļas 5. punkta prasību pārkāpums var atstāt negatīvas sekas uz tās turpmāko maksātnespējas procesa administratores profesionālo darbību.

Kritēriji, pēc kuriem vērtējama tiesību normas atbilstība Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietvertajām personas tiesībām uz taisnīgu tiesu, var atšķirties atkarībā no tā, vai konkrētā tiesību norma pilnībā liedz personai noteiktas, konkrētajā situācijā nodrošināmas garantijas tiesību uz taisnīgu tiesu īstenošanai (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2018. gada 14. jūnija spriedumu lietā Nr. 2017-23-01*) vai paredz šo garantiju ierobežojumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2012. gada 20. aprīļa spriedumu lietā Nr. 2011-16-01*).

Likumdevējam ir plaša rīcības brīvība pieņemt procesuālos likumus, noteikt lietu kategorijas, kuras attiecīgajos procesos tiek skatītas, noteikt, kādas lietas ir katras tiesu iestādes kompetencē, un lemt par dažādu kategoriju lietu izskatīšanas kārtību (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 8. marta sprieduma lietā Nr. 2016-07-01 27.2. punktu*). Tāpat Satversmes 92. panta pirmais teikums neparedz valstij pienākumu visās lietu kategorijās noteikt personai tiesības pārsūdzēt zemākas instances tiesas nolēmumu augstākas instances tiesā. Valstij ir

rīcības brīvība noteikt pārsūdzības instances un kārtību atkarībā arī no lietu veida (*sk. Satversmes tiesas 2018. gada 15. marta sprieduma lietā Nr. 2017-16-01 11.1. punktu un 2020. gada 12. marta sprieduma lietā Nr. 2019-11-01 10. punktu*). Turklāt Satversmes 92. pants neparedz konkrēta jautājuma izšķiršanu atbilstoši tādām procesuālajām regulējumiem, kādu persona vēlas (*sk. Satversmes tiesas 2012. gada 1. novembra sprieduma lietā Nr. 2012-06-01 10. punktu*).

Vērtējot valsts pozitīvos pienākumus pārsūdzības tiesību nodrošināšanā, Satversmes tiesa pārbauda:

1) vai personai tiek nodrošināts taisnīgs tiesas process tās instances tiesā, kas pieņem attiecīgo nolēmumu;

2) kāds ir tās lietu kategorijas raksturs, kuras ietvaros tiesas nolēmums tiek pieņemts, un kāds ir likumdevēja mērķis šīs lietu kategorijas regulēšanā (*sk. Satversmes tiesas 2016. gada 28. septembra sprieduma lietā Nr. 2016-01-01 9. punktu*).

Saskaņā ar Maksātnespējas likuma 175. pantā noteikto Dienesta lēmumu apstrīdēšanas un pārsūdzēšanas procesuālā kārtība atšķiras atkarībā no maksātnespējas procesā iesaistīto personu aizsargājamo interešu loka un izskatāmā jautājuma būtības. Apstrīdētā norma ir daļa no Civilprocesa likuma nodaļas “Juridiskās personas maksātnespējas procesa lietas” tiesiskā regulējuma un procesuālās kārtības, kādā notiek maksātnespējas procesa lietu izskatīšana. Minētā kārtība tiek attiecināta arī uz tādiem Dienesta lēmumiem, kas saistīti ar maksātnespējas procesa administratoru uzraudzības funkcijas īstenošanu.

Pieteikumā ir norādīts uz Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietverto tiesību iespējamo ierobežojumu, kā arī izteikti vispārīgi apsvērumi par šā ierobežojuma leģitīmo mērķi un neatbilstību samērīguma principam. Tomēr pieteikumā nav sniegts Satversmes tiesas judikatūrai atbilstošs pamatojums apstrīdētās normas iespējamai neatbilstībai Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Līdz ar to pieteikumā sniegtais juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 10/2024).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina